

SLOVENSKI NAROD.

Izaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
Izdati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za navadne in male oglase 80 vin,
v uradne razglase 120 K, za poslano in reklame 2 K. — Pri naročilu
nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravištvu „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova
ulica št. 5, pritrjeno. — Telefon št. 90.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		V inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 120—	celoletno	K 140—
polletno	60—	polletno	70—
3 mesečno	30—	3 mesečno	35—
1 „	10—	1 „	12—

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje.
Telefon št. 34.

Besede sprotoma se podpisane in zadostno frankovane.
Rekopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 60 vinarjev.

Definicija pojma „denuncijant“.

Denuncijantstvo je bilo v cvetu zlasti med vojno. Tudi sedaj denuncijanti še niso izumrli. Dasi srečavamo v življenju skoraj na vsakem koraku ljudi, ki nosijo na čelu visen pečat denuncijantstva, vendar si široka javnost še danes ni popolnoma na jasnem, kaj je in kdo je denuncijant.

Nedavno tega smo poročali o zanimivem procesu, ki se je vršil pred nekaj tedni pred kraljevskim sodiščem v Ljubljani. V tem procesu je igral glavno vlogo praktični zdravnik dr. J. Benedik, ki je tožil hotelarja Hermana Tomca na Bledu, ker mu je na nekem shodu očital, da je denuncijant. Tožene Herman Tomc je bil v prvi instanci oproščen, ker je sodišče smatralo za dognano, da se mu je posrečilo doprinesti dokaz resnice. Kraljevsko deželno kot vzključno sodišče je razsodbo prve instance v celnem obsegu potrdilo. Ta razsodba vzključnega sodišča je velezanimiva, ker nam podaja precizno definicijo pojma, kdo je denuncijant.

Razsodba U 144/19-20 Bl. XII. 287/19-4 z dne 21. oktobra 1919, izjavila med drugim: »Po § 86 kaz. prav. r. sme vsakdo, kdor zazna za kaznjivo dejanje, ki je zasledovati uradoma, napraviti ovadbo. To je storiti pa le upravičen, ne pa dolžan. Komur se je dogodila krivica in zahteva, da se krivica — naj bo že kakršnakoli — popravi in napravi za to kazensko ovadbo, temu se ne more očitati ovadštva. Kdor brez nujnega razloga ovaja stvar, ki se ga ne tičejo niti posredno, niti neposredno in ki ne zadevajo občnega blagorja, niti občne koristi, tega se je tudi med vojno splošno imenovalo denuncijant in se ga sedaj imenuje prav tako. To splošno poimenovalje besede »denuncijant« se mora nepogočno vzeti v podstavo tudi presoji vsakega sličnega kazenskega slučaja. Ako zasebni obtožitelj zatrjuje, da je pri ovadbi navedel priče, ki niso vedele ničesar pozitivnega povedati, ne more to na stvari prav ničesar spremeniti. Kdor kaj ovadi, se v ovadbi sklicuje pač vedno na priče, ki lahko potrdijo resničnost ovadbe, ako le ve zanje. Ako pa kdo ne more navesti takih prič, se mora pač o njem domnevati, da jih nima na razpolago, da podaja torej ovadbo brez vsake ali vsaj brez zadostne podlage. Ako pa ve za priče, ki lahko potrdijo resničnost ovadbe, pa jih ne po-

ve, igra vlogo dvoreznega meča: na eni strani se hoče priljubiti in pokazati prvovrstnega patrijota, vendar pa nade podatki dokazil, na drugi strani pa zopet ogroža svoje državljane brez vsakega pravega povišja. Domneva, da bi moral biti denuncijant hkrati tudi agent provocateur, ne drži, ker gre slednji še veliko dalje kot prvi.

Po tej definiciji je torej denuncijant tisti, ki ovaja kaznjiva dejanja, da bi bil v to zakonito prisiljen, kakor tudi vsak tisti, ki brez vsakega pravega povišja prijavlja oblasti stvari, ki se ga ne tičejo niti posredno, niti neposredno in ki ne zadevajo ne občnega blagorja, ne občnih koristi.

Po tej definiciji je n. pr. denuncijant tisti, ki je dne 3. avgusta 1914 podal pri policiji tole ovadbo: »Zvedel sem iz čisto zanesljivega vira, da je gospodinja X. X. v N. k vojakom odhajajočega hlapca nagovarjala, naj ne strelja na Srbe, ker so naši bratje. Gospodar in gospodinja sta sploh znana Srbofil in znana po nepatrijotičnem mišljenju. Kazalo bi izvršiti hišno preiskavo, pri kateri se bo lahko našlo dosi obtožnega materiala. Ime hlapca mi ni znano, lahko pa bo za isto zvedeti, ker je bil edini hlapec pri dotičnem gospodarju; takisto je n. pr. denuncijant zloglasni tajnik SLS, ki je leta 1914, ob izbruhu vojne pavšalno ovajal vsakogar, o katerem je vedel, da ni izrazil njegovega, t. j. avstrijsko-patrijotskega mišljenja.

Ker je denuncijant najgrša prikazen v človeški družbi, bo treba poskrbeti, da se te zaloge kolikor mogoče iznebimo v našem javnem življenju.

Zveza narodov.

Amerika hoče imeti leta 1925. tako pomorsko silo, ki se bo lahko merila z vsako drugo. Tako pravi komunik, ki je sestavljen po načinu vseh takih objav in ima namen, da prikrje bistveno. Amerika je po sedanjih vojnih premalo skromna, da bi hotela doseči Anglijo, ona hoče na morju zavladati. In tukaj se zopet kaže, da je Wilson ravno tako slab praktik, kot je bil slab teoretik v svoji »državi«.

Na idejah o zvezi narodov je priplaval v Evropo, v prvi roči in sampanja ga je omamila — in takrat se je spazil k njemu zlj duh Lloyd George ter mu pokazal ves čar protektorata nad Turčijo — in Wilson je padel pred tord in ga molil.

V Ameriki pa niso mislili po wilsonsko, ampak ameriški, v njih ni ubila trenutna, nekoliko preračunana navdušenost za evropsko vojno zavest, zakaj je postala Amerika to, kar je danes — in so se smejali.

Pa ideja postane nevarna, ko pride v območje podzvesti, zato je podzvel predsednik potovalno vojno po državah, ki se je končala po vzgledu vseh križarsko — potovalnih vojn. In danes si pravi, če tudi čisto na tihem, da je ostal njega glas glas vpijočega v puščavi.

Amerikanec čuti v svoji merkantilni intuitivnosti, da je napočil njegov čas. Že Kitchener, ki se ne rodi vsak dan onstran Prekone, je imel včasih zle ure z Dominiji. Pa to je bilo takrat. Danes pa so bili razni maharadžje general na evropskih bojiščih in njih voljaki so spoznali, da se ne da streti sovražnik samo v Sampanji in na Flinderskem, ampak tudi kje drugje. In če ne varajo vsa nebeška znamenja, se bliža ta trenutek, sumljivo bliža.

In Lloyd George je dobro kalkuliral. Francija napol opustošena. Nemčija v porodnih krčih novega življenja — in naj zaplanola plamen v Indiji in Egiptu — saj bo tudi v Turčiji... Ali učenec je bil že večkrat nad učitelja in je pokazal, da je tudi sedaj. Zato je rekla Amerika: doktrina Monroe! In doktrina, ko boste vi gasilji v Egiptu in Indiji in v Japonska zapletena v Kini, ne maramo biti mi ognjegasi v Turčiji, ampak se nam zdi bolj primerno, da se polastimo Tritonovega trizoba. Vsakemu svoje ob svojem času!

Stopamo v čas imperijalizma, proti kateremu je bil ves dosedanj medel odsev, kajti pozneje je vedno huje od prednjega. In tako dobimo zvezo narodov pod peto ameriškega imperijalizma, in se bodo vendarle uresničile Wilsonove besede in želje...!

Joso Jurkovič.

Dr. Šusteršič ni v tuji službi?

»Slovenec« priobčuje pismo dr. Vladimira (Vladislava?) Pegana, v katerem naglašja med drugim, da je dr. Šusteršič že pred prevratom sklenil, da se nikdar in pod nobenim pogojem več ne vrne v politično življenje in da se ne udeležijo politične akcije, kaj šele, da bi se spuščal v take pustolovščine, kakor se mu očitajo; dalje da biva dr. Šusteršič ves čas v svojem stalnem bivališču, izvet je iz tega samo kratek čas, ko je bil dr. Šuster-

šič s svojim sinom, tehnikom, iz zdravstvenih ozirov na kratkem počitniškem potovanju po Švici; iz tega da sledi, da je popolnoma nemogoče, da bi bil dr. Šusteršič kdaj po Italiji potoval in iskal dobrovoljcev za namene bivšega črnogorskega kralja. Z ozirom na te trditve ugotavljamo, da je dr. Šusteršič v četrtek, dne 11. decembra vstopil v simplonski ekspresni vlak v Brigu v Švici in se peljal s tem vlakom preko švicarske meje v Italijo in izstopil v Milanu. Kolikor smo informirani, je bilval dlje časa v Švici in se mudil tudi v Bernu, katero mesto je znano kot središče habsburske propagande, ki jo vodita princ Windischgrätz in baron Chlumetzky. Dr. Šusteršič je dobil dovoljenje za potovanje v Italijo kljub temu, da Italija doslej državljanom jugoslovanske kraljevine, ki se nahajajo v Švici, ni hotela izdajati nobenih propustnic za potovanje v Italijo; takšnega dovoljenja niti ne dobe bolniki v Davosu, ki bi se radi vrnili v Jugoslavijo. Vprašamo, kako je mogoče, da je dobil baš dr. Šusteršič takšno dovoljenje, kaj je iskal dr. Šusteršič v Milanu, s kom je imel tamkaj sestanek? Vse to bi bilo zanimivo izvedeti in nadejamo se, da se bo posrečilo, priti na sled tudi temu. Iz teh podatkov je razvidno, da dr. Šusteršič ni tako nedolžen, kakor ga skuša predstavljati njegov dobri prijatelj dr. Pegan, o katerem bomo morda v doglednem času še tudi morali spregovoriti resno besedo.

JUGOSLAVIJA NAJ REŠI AVSTRIJO.

LDU. Pariz, 16. decembra. Po referatu kancelarja dr. Rennerja je na poziv Clemenceauja predsednik organizacijskega komiteja reparacijske komisije Louchet podal nastopno izjavo: »Vrhovni svet je sklenil: 1.) da se predvsem odpošlje brez odlašanja v Avstrijo onih 30.000 ton žita, ki se nahaja že v Trstu; 2.) da bodo zavezniške države dovolile Jugoslaviji kredit, na podlagi katerega bo ta država dobavljala Nemški Avstriji živila; 3.) bo vrhovni svet, oziroma reparacijska komisija po možnosti najkasneje v enem tednu odločila o tem, katera od točno v prilog odškodnine in obnove zastavljenih avstrijskih aktiv naj se stavi avstrijski vladi na razpolago za samostojno najeti kredit; 4.) privoljuje vrhovni svet v to, da avstrijska vlada nadaljuje in dovrši pogajanja, ki jih je začela z nekim inozemskim konzorcijem v svrhu zaveze avstrijskega tobačnega monopola: prvi, iz te kupčije izvirajoči predujem v znesku 30 mil-

ionov nizozemskih goldinarjev se ima porabiti v prvi vrsti za nakup najnujnejših živil; 5.) bo po nalogu vrhovnega sveta reparacijske komisije nemudoma proučila podrobni načrt za prehrano Avstrije, ki ga je izdelal avstrijski državni tajnik za ljudsko prehrano in ki velja za prihodnjih deset mesecev, ter bo čimprej obvestila avstrijsko vlado o svojih tozadevnih ukrepih. — Nato je dr. Renner naglasil potrebo, da se prevoz žita iz Trsta kolikor mogoče pospeši, ker je pomanjkanje kruha in moke na Dunaju tako kritično, da more vsako zavlačevanje imeti pogubne posledice. Glede kredita, ki naj se dovoli Jugoslaviji, je zatiral državni kancelar, da so bili dosedaj vsi koraki za izposlovanje večjih živilskih dobav iz Jugoslavije brezuspešni in da bo zaradi obstoječih transportnih težkoč treba zaveznikom zastaviti ves svoj vpliv, da se bo omejena odpora od strani Jugoslavije tudi dejanski izvršila. Dalje je opozoril na potrebo, da se čimprej odloči vprašanje aktiv, ker da bo avstrijska republika samo na ta način mogla postati zmorna plačevanja v inozemstvu. Šele tedaj, ko bo Avstrija za daljšo dobo preskrbljena z živilom in ko bo imela tudi dovolj premoga, bo avstrijska vlada mogla jamčiti za zopetnji pretok dela in ustvarjenje zdravih podlag gospodarstva. — O izvajanjih dr. Rennerja se je razvila daljša razprava, katere se je udeležil Clemenceau in drugi člani vrhovnega sveta in tekom katere je vrhovni svet pokazal popolno razumevanje za težavni položaj Avstrije ter pripravljenost, po možnosti ustreči njenim željam.

AMERIKA ZA JUGOSLAVIJO.

Zagreb, 17. decembra. »Riječ« poroča iz Berna: Kakor poročajo iz Pariza, potekajo dogovori na mirovni konferenci za Jugoslavijo ugodno. Kakor znano, stoji Amerika na stališču, da se ne spušča v reševanje orientiranih in jadranskih vprašanj, dokler stoji na Reki D' Annunzijske čete in zahteva, da zasedejo Reke regularne italijanske trupe. Nadalje zahteva Amerika, da se po ugoditvi te zahteve reši jadransko vprašanje na že znani način, ki ga je predlagala Amerika, da naj se namreč osnuje samostojna država, ki naj obsega Reko in zaledje in Istro do reke Raše. V tej državi naj se po preteku 2 let izvede ljudsko glasovanje ter naj se narod sam izjavi, kam hoče pripadati.

LISTEK.

Lisinski.

(1819—1919.)

»O, u tom su Hrvati veliki:
Podariti živa trnjem dnevene zlobe,
a mrtva kasnim cvijećem ljubavi...«
Milan Ogrizović (»Nepoznate«).

I.

Hrvatje slavé stoletništvo rojstva Vatroslava Lisinskega, genijalnega skladatelja prvih dveh hrvatskih narodnih oper. Slave ga z moralnim mačkom, s pekočim sramom in ke-

* Hrvatski dramatik dr. Milan Ogrizović je napisal za ta jubilej »sliku iz prošlog vijeka u jednom činu« z naslovom »Nepoznate«. Igrica, pisana deloma v prozi, deloma v stihih, deloma v kajkavskem narečju, deloma v »krasni hrvatsčini«, ima za vsebino poslednjo uro življenja Vatroslava Lisinskega. Dramatik je znal v tej slici podati ves življenjski umetnikov, a vse to dramatično in poetično, da je ta prigodnica samostojna drama in resnično mala umetnina. Igrica je izšla najprej v »Savremenuku« in kot posebna knjižica v izdanju knjižarne St. Kuglija v Zagrebu. Priporočamo jo prav posebno! Naše dramatične opozorjamo nanjo, ker jim služi lahko kot celokupen vzorec, kako je pisati — prigodnice, ki jih Slovenci sploh nimamo, a jih gledališče tolikokrat potrebuje. Vezana knjižica stane 5 K. Op. por.

sanjem. Za to je prav, če se jim pridružimo. Spominjajmo se ga tudi Slovenci, saj je bil Lisinski po svoji krvi prav toliko Slovenec, kolikor Hrvat.

Njegov oče je bil namreč kranjski Slovenec, mesar Andrej Fuchs, mati pa zagrebška Hrvatka, Anka roj. Kovačičeva. Fuchsi so razširjena obitelj na Dolenjskem in v Metliki so še dandanes ugledni meščani, obrtniki in trgovci. — Oče Lisinskega se je preselil v Zagreb ter je imel v Ilici lastno hišo. Podjeten mož je moral biti, kaj razen z mesarjo se je bavil tudi z živinsko trgovino.

Oženjen je bil dvakrat. Kot vdovec je vzel vdovo Anko Pečnikov. Iz prvega zakona je imel sina Josipa, v drugem zakonu pa se mu je poleg sina Ignacija (Vatroslava) rodila še hči Marija. Dne 8. julija 1819 se je narodil sin Ignacij, ki ga spremljala nesreča od prve mladosti do smrti. Jedva par let star, je padel s škrlinje in si poškodoval levo nogo tako, da bi bil skoro umrl. Le počasi je okrevljal. Dolgo je hodil z bergljami, kasneje s palico, a vse življenje je šepal.

Ljudsko šolo in gimnazijo je posejal Ignacij v Zagrebu. V šestem gimnazijskem razredu je izgubil očeta, ki je ostavil obitelj v neurejenih materialnih prilikah. Da bi prišel preje do kruha, je hotel Ignacij pre-

stopiti na učiteljske, toda polbrat Josip, ki je prevzel po očetu gospodarstvo, ga je pregovoril, da je gimnazijske študije dovrši. Nato je posejal filozofijo (1837—1840) in pravo (1841 in 1842) na takratni kr. akademiji znanosti v Zagrebu. Koncem avgusta 1842 je stopil v javno službo kot neplačan jurat (juratus notarius) pri banskem stolu. Vzdržal je skoraj celih pet let v uradniški poklicu, delal malone ves čas brez plače in si lajšal bridke ure stradanja in poniževanja z glasbo. Uradnik in umetnik: dve nesreči obenem!

Že na gimnaziji se je učil klavirja, a učitelja sta mu bila Čeha Reyšil in Lojka, oba skladatelja. V Zagrebu, ki je štel okoli 15.000 prebivalcev, so imeli agilno filharmonično društvo, ki je prirejalo koncerte in cerkvene glasbene produkcije, hkratu pa tudi že stalno gledališče, ki je gojilo — seveda le v nemškem ali laškem jeziku — dramo in opero. »Carostelec«, »Fra Diavolo«, »Norma«, »Zampa« in take opere Auberja, Bellinija in Rossinija so bile stalno na tedanjem repertoarju. Ignacij Fuchs je torej lahko že kot dijak vžival dovolj dobre glasbe.

L. 1835. pa se je osobito v Zagrebu razmahnil ilirski pokret in so začeli izhajati prvi hrvatski (ilirski) časopisi. Dr. Ljudevit Gaj in tovariši so s plamtčim temperamentom

začeli širiti ljubezen do ilirskega jezika in ilirske pesmi. Nemški primki so izginili in se pollirili. Ignacij Fuchs se je vzpremenil in Vatroslava Lisinskega, Wiesnera in Livadića, Freudenreicha v Veselića itd.

Samoborski vlastelin Ferdo Wiesner — Livadić je še pozimi leta 1833. uglasbil Gajevo pesnitev »Još Hrvatska nij propala« in nato uglasbil še 110 najgo popularnih pesnitev hrvatske — ilirskih poetov; a Gaj je znal pridobiti celo vojaškega kapelnika Turanija, da mu je uglasbil več ilirskih pesmi. Dr. Gaju pa se ni mogel upreti niti takratni gledališki ravnatelj, Čeh Josip Schweigert ter je njemu na ljubo napisal dve nemški drami iz hrvatske zgodovine oziroma iz narodne pripovedke. In v obeh so peli hrvatski pevci na odru hrvatsko budnico »Još Hrvatska...« in razne hrvatske davorije s spremljanjem gledališkega orkestra. Uspeh je bil seveda nepopisen. Gaj je torej v Zagrebu postal l. 1835. prav tako, kakor že 1770—1780 baron Zois v Ljubljani. Oba sta vedela: s pesnijo z odra se najlaže osvoji duše poslušalcev za narodno reč.

Seveda je imel ognjiviti dr. Gaj na vso mladino silen vpliv. Lisinski se je prav pod Gajevim vplivom z vsem žarom svoje duše oklenil narodnih popevk ter si je vestno prepisoval vse izvrjne in narodne pesmi,

ki so mu prišle v roke. Zelo odločilno pa je vplival na Lisinskega dve leti mlajši filozof, resoltni Albert pl. Striga, izvrsten bariton in fanatičen ilirski agitator. Striga je bil nekaj vodja gimnazijske in akademike omladine. V zagrebškem semenišču so imeli od 1839 »Narodno ilirsko skladnoglasja društvo«, ki je prirejalo pevke in glasbene koncerte. Enako društvo je hotel imeti Striga tudi na akademiji. In res ga je leta 1840. ustanovil, in Lisinski je postal ravnatelj tega prvega hrvatskega (ilirskega) pjevačkoga društva.

Filozof Lisinski je za pevce prirejal zbor in za orkester razne komade ter je dirigiral zbor in orkester. V orkestru so sodelovali meščani in uradniki, a med njimi tudi naš ilirski pesnik Stanko Vraz. Prešernov prijatelj, spodnještajerski rojak. Vraz je v orkestru pod taktirko visokošolca Lisinskega sviral flauto in obenem se je bavil z nabiranjem slovenskih narodnih pesmi in popevk. Ko se je dr. Gaj vrnil s svojega ilirskega agitačnega potovanja po Dalmaciji in Črni gori, so ga sploščka junija 1841 sprejeli v Zagrebu slavnostno pevci z Lisinskega skladbo »Iz Zagorja...« (po besedilu Pavla Stoosa), s katero je mladi jurist zaslovel kot prvi skladatelj po vsej Hrvatski.

(Dalje prihodnja.)

AMERIŠKO POSOJLO JUGO.

SLAVIJI.

Bern, 17. decembra. Poroča se iz zanesljivih virov, da je stavila Ameriška Jugoslaviji na razpolago kredit v znesku 100 milijonov dolarjev za naplavo v Ameriki, brez oziroma na predjame, katere dobimo na račun vojne škodnjine.

PRED ODLOČITVIJO O REŠKEM VPRAŠANJU.

LDU. London, 16. dec. (DKU.) Tekom zadnjih posvetovanj v Londonu so francoski in angleški delegati izročili italijanskemu ministru za zunanje stvari skupno noto glede reškega vprašanja. Odgovor italijanske vlade na to noto se pričakuje v desetih dneh.

REŠKO VPRAŠANJE.

LDU. Reka, 16. decembra. Vojaški, ki se hočejo vrniti v Italijo, dobe nagrado 100 lir. Pravtako se ravna pri častnikih, ki jim je obljubljen poleg nagrade tudi dopust. Vse to se dela iz razloga, ker vojaški Reke nočejo zapuščati vsled nezgodnih prehranjevalnih razmer v Italiji, češ, da jim s to plačo ni mogoče izhajati.

ITALIJANI IN REKA.

LDU. Nauen, 16. decembra. (Brezlično.) D'Annunzio je menda pripravljen, izročiti Reko admiralu Cavigliji kot novemu poveljniku. Časopisne vesti poročajo, da je Italija pripravljena, sodelovati pri novi zahodni trozvezi, ako se ji popusti v Jadranskem vprašanju. Italijanski socialisti se izrekajo proti novim zvezam italijanske politike, a tudi drugi italijanski listi zahtevajo, da se naj nove pogodbe sklepajo samo s pritrditvijo parlamenta.

ZAVEZNIKI ZA NEODVISNOST AVSTRIJE.

LDU. Pariz, 17. decembra. (D. kor. urad.) Danes ob 11. je prišel k državnemu kancelarju uradnik vrhovnega sveta, da mu osebno vroči po Clemenceauju podpisano noto. Odposlanec je pri tem pripomnil, da so bili odloki, ki so navedeni v noti, sklenjeni spontano, iz lastnega prepričanja, še preden je državni kancelar prišel pred vrhovni svet. Noto se glasi: »Gospod državni kancelar! Zvezne in pridružene države so bile opozorjene na agitacije, ki z različnih strani ogrožajo skupnost in celo integriteto ozemlja avstrijske republike. Koraki, ki jih je predarelski deželni zbor storil pri dunajski vladi glede priznanja pravice samoodločbe te dežele, se strinjajo z onim gibanjem, ki meri na to, pritegniti bodisi si Salzburško okrožje, ali Tirolsko v gospodarsko območje sosednih držav, kakor tudi z gibanjem, ki je nastalo v nekdanjih zahodnih ogrskih komitatih radi izvedbe plebiscita, ki ni omenjen v pogodbi, katere te kraje prisloja Avstriji. Zvezne in pridružene države so mnenja, da bi, ako bi na katerikoli teh točk prodrli odbežna sila, povzročila taka ločitev popolni razpad Avstrije in razrušila ravnotežje v Srednji Evropi. Ne priustimo torej nikakega dvoma o tem, da hočemo, da ostanejo teritorialne in druge določbe saintgermanske mirovne pogodbe v veljavi in da se izvedejo. S tega stališča je danes vrhovni svet sprejel nastopni sklen, ki ga hoče izvesti in katerega mi je čast Vam sporočiti. Želeč, da se zagotovi obstoj Avstrije v mejah, ki so se ji določile, in odločene, uveljaviti določbe saintgermanske mirovne pogodbe, izjavljajo zvezne in pridružene države, da se bodo protivile vsem poskusom, ki bi utegnili kršiti integriteto avstrijskega ozemlja ali neodvisnost Avstrije proti določbam člena 28 omenjene pogodbe na katerikoli način bodisi posredno ali neposredno, politično ali gospodarsko. Sprejmite, gospod kancelar, izraz posebnega spoštovanja. Clemenceau s. r.

ZA BOŽIČ V AVSTRIJI NE BO PROMETA.

LDU. Dunaj, 16. decembra. (Č. T. U.) »Staatskorrespondenz« poroča, da je državna železniška uprava vsled pomanjkanja premoga sklenila ustaviti preko božičnih praznikov ves železniški potniški promet in sicer v soboto 20. t. m. popolnito do nedelje 28. t. m. popolnito.

VPRAŠANJE PREDARLSKE.

LDU. Pariz, 16. decembra. (Dun. KU.) Kakor poročajo večerni listi, se je vrhovni svet pečal danes med drugim tudi z vprašanjem Predarlske. Sklenil je baje, da se separatistične težnje nikakor ne bodo bodrile in pospeševale, in da ostane saintgermanska mirovna pogodba na vsak način v veljavi. K temu je pripomnil, da se pri tej seji ni izpregovorilo o predarlskem vprašanju, dokler ji je predsedoval dr. Renner. Tudi avstrijsko zastopništvo v Parizu še ni prejelo nikakega obvestila o kakikoli odločitvi vrhovnega sveta glede Predarlske.

ARGENTINIJA IN AVSTRIJA.

LDU. Lyon, 16. decembra. (Brezlično.) Predsednik republike Irigoyen je v poslanici na argentinski kongres predlagal, naj se dovoli avstrijski republiki večje posojilo za nakup argentinskih živil.

MADŽARI ZAHTEVAJO IZROČITEV KOMUNISTOV.

LDU. Dunaj, 17. dec. (ČTU.) Madžarska vlada bo v kratkem potom dunajskega poslaništva zahtevala od avstrijske vlade izročitev komunistov, med njimi Belo Kuna, ki se nahajajo v Karlsteinu, zaradi navadnih zločinov.

NA SMRT OBSOJENI BOLJŠEVIKI.

LDU. Budimpešta, 17. decembra. (DKU. — OKU.) Danes opoldne se je na smrt obsojenim teroristom nanašal sklep takozvane madžarske kurije, po katerem nobeden izmed obsojencev ni pomiloščen, ampak se vse smrtne obsodbe potrjujejo. Državno pravdnštvo je odredilo, da se smrtne kazni izvrše jutri.

ČEŠKOLOVAŠKO ZASTOPSTVO PRI VATIKANU.

LDU. Praha, 17. dec. (ČTU.) Olomuški »Našinec« poroča, da bo imenovan za češkoslovaškega zastopnika pri Vatikanu vseučiliški profesor dr. Krofita.

KLJEV ZOPET BOLJŠEVIŠKI.

LDU. Moskva, 16. dec. (DKU. — Brezlično.) Po 12urni bitki v okolici Kijeva so rdeče čete premagale armado generala Denikina in vkorakale v Kijev. Istočasno so rdeče čete zavzele mesta Kupjansk, Perjaslav in Bogučar.

Politične vesti.

— O regulaciji uradniških plač. LDU. Beograd, 17. decembra. Službeno. Ministrski svet je v seji ob 16. t. m. definitivno sklenil o ureditvi uradniških prejemkov ter popolnoma sprejel zahteve javnih nameščencev vseh kategorij. Minister za konstitucije je poverjen, da izdele besedilo naredbe, ki bo radi obsežnosti gradiva izgotovljena v 2 do 3 dneh in potem takoj objavljena v službenih novinah. Vsi ti prejemki stopajo v veljavo z dne 1. decembra t. l. Vsi javni nameščenci se opozarjajo, naj se nikakor ne pregrešijo proti službenim predpisom, ker bi se taki pregreški sedaj ne mogli več spregledati.

LDU. Ljubljana, 17. decembra. Ob 11. zvečer je dospela na predsednika deželne vlade službena depeša ministra za notranje stvari, s katero se javlja, da je ministrski svet že 16. decembra opoldne končno rešil vprašanje povišanja uradniških plač v zmislu predstavlja uradnikov. Publikacija se je zavlekla iz čisto tehničnih razlogov, ker so bili spričo naglosti, s kjo je ministrski svet stvar obravnaval, predlogi v mnogih podrobnostih neizdelani in so nastala naravnost nemogoča nasprotja v tem zmislu, da bi nižje kategorije v nekaterih primerih imele boljše prejemke od višjih. Po vsem tem je priredba protestnih shodov povsem nepotrebna, ker vlada je iz lastnega nagiba, videč težki položaj uradništva, stvar uredila do zadnje podrobnosti že v večerajšnji seji.

— Prepoved uradniških protestnih shodov. Dopisni urad javlja. Ministrstvo za notranje stvari je vse uradniške protestne shode, ki so se nameravali za jutrišnji dan, prepovedalo, ker je vlada že iz lastnega nagiba, videč težki položaj uradništva, stvar uredila do zadnje podrobnosti že v večerajšnji seji. Vlada ima vzroka dovolj, da smatra, da so od izvestne strani shodi aranžirani samo z namenom, da se že sklenjena stvar predstavlja kot uspeh subverzivnih, zlasti komunističnih agitacij. Vlada smatra shode za nepotrebne in zaradi tega nedopustne, ker se nameravajo med uradniki igrati, kar je pač nedopustno v trenutku, ko je jugoslovansko uradništvo dobilo od ministrstva priznanje in tak povisek plač, kakor jih nihče ni pričakoval.

— Volni vjetniki. Iz člankov vseh naših listov je razvidno, da se je javnost pričela brigati za vojne vjetnike v Italiji in da nam je resno na tem, pomagati tem naj nesrečnejšim bitjem, kar jih sedaj nosi zemlja. Sam sem bil 2 leti vjet v Italiji, zato dobro poznam lakoto, žejo, tepenje, mraz, uši, obup, in jezo in bog zna kaj še vse, kar tare in uničuje uboge jugoslovanske vjetnike, ki ne dobi od nikoder nobene tolažbe. Častnik, vjet na malem otoku blizu Neopola piše te dni: »... Za Mažare. Polake celo Turke se brizajo ter jih pridejo obiskavat, le na nas uboge Jugoslovane ne pogleda nobena mačka. Saj nas je vendar čez 30.000, a je domovina pozabila na nas? Sicer je na tretjina od teh že itak mrtva, drugi sedimo... Če tako piše častnik, kako je še le z

močvom!! Kmeti fant piše na D—l o prijatelju, ki sta skupaj v Italiji: »... I. je umrl. Za njim pojdemo mi vsi, ki smo v Italiji, v najkrajšem času«... Vozil sem se pred par tedni s transportom vojnih invalidov, poslanih iz Italije. Kot bivši njih »kolega« sem se hotel seveda informirati o sedanjem življenju v Italiji (jaz sem pobegnil od tam letos o Veliki noči.) Slabo, slabo! Je tak odgovor sem dobil od sestradih. Naša delegacija v Parizu bi si naj stavila kot eno prvih zadač oproščanje naših bratov, očetov, rojakov iz vjetništva!! Ako piše ta ali oni, da se mu dobro godi, naj se pomisli, da kaj slabega ni dovoljeno pisati in pa, da se res nekaterim dobro godi, a ti so zajedavci, pijavke, ki žive dobro — na račun svojih soderugov — v kuhinjah, pisarnah itd. Na delo! Kdor ima moč, naj jo pokaže, naj reši naše ljudi — p e k l a. Solze hvalečnosti mu bodo obilno povrnilo trud in delo! — M. R.

— Nemška špijonaža. Pred vojaškim sodiščem v Lille se vrši obravnavo proti neki nemški vojunki, ki je tekom svetovne vojne vohunila v prid Nemčije. Svoj čas so namreč francoske oblasti aretirale nekega Blanquarta, ki je tekom svojega zaslivanja izpovedal, da se je nahajal v antverpensi okolici nek grad, ki je bil središče nemške špijonaže. V tem gradu je poslovalo nebroj uradov, ki so imeli na razpolago tudi radiotelegrafno postajo. Duša špijonaže je bila neka zlatolaska, misteriozna ženska, baše nečakinja nemškega generala Heinicha, ki je bil leta 1914. liliški guverner. Kot sredstvo njenemu uspešnemu delovanju je služila tej dami njena izredna lepota in bleščeče zlato. »Ko sem ji bil predstavljen«, je pripovedoval Blanquart, pokazala mi je zlatolaska težko vrečo zlata. Izpraznila jo je na preprogi, napolnila manjšo škafličico, ki mi jo je izročila rekoč: »To imate za denes. Ako boste dobro delali, kmalu obogatite.« Kie natančno je bil ta gradšč. Blanquart ne more navedi, ker mu ob njegovih posetih niso dopustili izstopati iz okolič.

13 naše kraljevine.

— Vlada čestitka prestolonasledniku. Beograd, 17. decembra. Vlada je poslala prestolonasledniku regentu Aleksandru v Cannes brozjavko, v kateri mu v imenu celega jugoslovanskega naroda najsrdečje čestita k rojstnemu dnevu in se zahvaljuje za veliko delo, ki ga je izvršil regent za ujedinitenje naroda in za njegovo bodočnost.

— Proslava regentovega rojstnega dne v Zagrebu. Zagreb, 17. decembra. Povodom proslave regentovega rojstnega dne se je vršila danes slovesna služba božja, katero je opravil nadškof dr. Bauer in kateri so prisostvovali poleg bana dr. Tomljenovića tudi zastopniki civilnih in vojaških oblasti.

— Ministrski Kristan v Pragi. Beograd, 17. decembra. V Prago je dopel danes minister za šume in rude g. Anton Kristan.

— Škandal v zagrebškem gledališču. Zagreb, 17. decembra. Snoči se je vršila v gledališču premijera Ogrizovića drama: Smrt Smallage Cengića, dramatičarja Mazurančevega epiza. Znano je, da je izdal Ogrizović za časa avstrijske okupacije v Beogradu »Beogradske Novine«. Organiziranih je bilo kakih 50 ljudi, ki so izživali no prišli ob gotovih točkah ploskati, kar je izzvalo odpor. Čuli so se klici: Dolj avstrijski policaji, dolj špijoni itd. Prišlo je skoraj do dejanskih spopadov. Današnja »Rieč« radi tega incidenta napada ostro gledališko upravo.

— Mahinacija bivšega črnogorskega kralja Nikite. Bern, 17. decembra. Bivši črnogorski kralj Nikita grozi, da bo v kratkem dospel v Skader, da namerava delati državni neprilike itd. Njegova okolica tem njegovim grožnjam ne veruje mnogo, pivič, ker je postel Nikita že star in drugič, ker mu Italija po izidu zadnjih volitev v parlament ne bo mogla nuditi zadostne opore.

— Ureditev valute. LDU. Beograd, 16. decembra. O delovanju odbora za rešitev valutnega vprašanja javlja »Pravda«. Vprašanje valutne reforme se nahaja v stanju najresnejšega pretresavanja. Morebiti smo samo nekoliko dni oddaljeni od trenutka, ko bomo zvedeli o definitivni rešitvi tega vprašanja. Poslednje dni je valuten odbor aglino deloval ter je imel vse dni seje v finančnem ministrstvu. Medtem se širijo netočne vesti, da je odbor že sklenil definitivne odločitve. Odbor je samo proučeval razne načrte in pretresaval razne možnosti. Na prošnjo nekega člana odbora namreč grofa Kulmerja, so bili pozvani v Beograd finančni strokovnjaki iz Zagreba, ki so na večerajšnji seji sporočili odboru svoja mnenja. Odbor bo proučil ta mnenja ter zavzel svoje definitivno stališče. Verjetno je, da bo finančni minister dr. Voja Veliković jutri ali pojutrišnjem poročal finančnemu komiteju naše vlade o uspehih teh posvetovanj in o svoji predlogi. Istočasno bo finančni minister dr. Veliković poročal tudi o sporazumu, ki je

dosežen z Narodno banko. Kakor smo že prej poročali, dr. Veliković ni pristal državnih dinarjev in v svojih pogajanjih z Narodno banko je našel pri njej v tem pogledu soglasje in podporo. Odločeno je, da se krona ne bo zamenjala s državnimi bankovci, nego s bankovci, katerih emisijo bo izvršila Narodna banka. Narodna banka se bo radi tega reorganizirala v emisijsko banko vsakega kraljevstva. Z ozirom na ta cilj bo razpisala zelo veliko število delnic pod pogoji, zelo povoljnimi za naše državljane po vsej državi. To bo v korist vseh, ker naši novi novci ne bodo državni, kajti izkušnja je pokazala, da so v finančnih ozihih najsilabše odrezale one države, ki so imele državne novce. Kakor se govori, bo sedanjí finančni minister dr. Voja Veliković v kratkem času postal guverner Narodne banke.

Sokolstvo.

— Sokol v Šoštanj naznanja, da se vrši njegov redni občni zbor, dne 20. decembra 1919 ob 20. uri v gostilni »Jugoslavija«.

Natečaj. Sokolski Savez SHS uvide za vse jugoslovanske Sokolstvo enotne znake, in sicer znak za čepico, znak za pas in znak, ki ga bo nosilo članstvo na civilni obleki. Znaki naj bodo enostavni — sokolski. V ta namen razpisuje Sokolski Savez nagrade po 1000 kron za najboljše predloge. Pozivljamo s tem naše umetnike, da predložijo svoje osnutke vsaj do 1. februarja 1920 starejšinstvu Sokolskega Saveza v Ljubljani. Narodni dom, I. nadstropje.

— Fuzija hrvatskega in srbskega Sokola v Zagrebu. Zagreb, 15. decembra. Včeraj se je vršila glavna skupščina Sokola I. (bivši Hrvatski Sokol), na kateri se je predlagala fuzija s Sokolom II. (bivši Srpski Sokol). Zborovalci, ki so se spregovorili za nadaljni obstoj Sokola I., so bili v taki manjšini, da pri končnem glasovanju še v pošto niso prišli. V nedeljo se bo vršilo ustanovno zborovanje novega Sokola, na katerem se bo izvedla fuzija obeh društev in s tem tudi uveljavil letošnji sklep sokolskega tabora v Novem Sadu o ujedinitju.

Dnevne vesti.

Ljubljana, dne 18. decembra.

— Češki legionarji na potovanju skozi Ljubljano. Jutri okoli 8. ure jutraj prispe iz Trsta v Ljubljano vlak čeških legionarjev, ki potujejo iz Sibirije v svojo domovino. V transportu je 36 častnikov in 838 vojakov. Ljubljanci pokažimo, da umemo ceniti borce, ki so prelivali kri za slovansko svobodo v Rusiji in Sibiriji, pokažimo, da je bratstvo, ki je šlo skozi svetovni požar in potoke krvi, za vse veke nerazrušno. — Vsa Ljubljana jutri na južni kolodvor!

— O uspehih stanovanjske komisije. Stanovanjska komisija preneha svoje delovanje in rešuje samo še stare, že pravomočne slučaje, ker odstopi svoj delokrog stanovanjskemu uradu. Upanje, da se bo temu uradu posrečilo zmanjšati stanovanjsko bedo, je jako majhno, ako ostane pri taktiki stanovanjske komisije in posebno ako ostane isto osebje. Komisija ni imela veliko uspeha, le v redkih slučajih so prišle stranke z njeno pomočjo do zaželenega stanovanja. Večino strank je komisija vodila toliko časa za nos s praznimi obljubami in tolažbami, dokler niso prišle same do prepričanja, da je vsako nadaljno moledovanje zastoj in so se obupane vdale v netržebno usodo, da ostanejo še nadalje brez stanovanja, ako jim slučaj ne pride na pomoč. Pač pa se z denarjem še danes lahko doseže najlepše stanovanje, saj ponujani denar jemati ni kaznivo. Tako je n. pr. ena stranka že začetkom delovanja sedaj odstopajoče stanovanjske komisije naznala eno vdovo, kateri bi se bilo moglo po naredbi stanovanje odpovedati. Toda komisija je tako dolgo odloved odlašala, da je med tem dotična vdova umrla. Misli bi človek, da je to naravna rešitev tega vprašanja in da je stranka to stanovanje dobila, ker je bila prva, ki ga je naznala. Toda kaj se je zgodilo? Komisija se je izrekla v tem slučaju za nepristojno in stanovanje je hišni gospodar oddal z vednostjo komisije neki drugi stranki, ki mu je plačala 3000 kron, uboga stranka pa, kateri je preselitev v domovino požrla zadnje prihranjenke vinarije, je ostala na cedilu, dasi ji je gospodar že zdavno to stanovanje celo pisмено obljubil, ako bi ga komisija odpovedala. Stanovanjska komisija se je vendar ustanovila zato, da se prepreči verjenje s stanovanji! Na ta način torej upajo one stranke, ki so brez sredstev, zastoj na zaželeno stanovanje, ako vlada kmalu ne poseže energično v to stvar in ne naredi konec tem žalostnim razmeram.

— Nečlovečne razmere na železniški progi Ljubljana — Karlovac. Že ko je bila ta proga zgrajena so zavladale na njej čudne razmere. Vsled umetnih mej med Hrvatsko in Kranjsko se je moglo voziti samo do Bubljarcev in tam si lahko čakal po cel dan na zvezo s Karlovcem. Ko so meje padle, smo ušli, da se te razmere spremenijo. Toda zelo smo se motili. Treba je bilo mnogo hudih in dolgih bojev, da se je

v začetku dosegla direktna vožnja od Ljubljane do Karlovca. Kmalu so si pa bile Direkcije v Zagrebu in v Ljubljani radi te proge v laseh in sedaj so potegnile same mejo in pretrgale direktno vožnjo v Karlovac. S tem nečlovečnim in lahkomišljenim postopanjem odgovornim faktorjem je bilo ljudstvo in uprava železnice ogromno škodovana, ker nihče ni bil tako neumen, da se bi dal za nos voditi in bi se vozil po progi, kjer potrebuje iz Ljubljane v Karlovac cela dva dni, namesto 6 ur. Vrhunec tega je pa dejstvo, da se mora danes voziti iz Ljubljane v Metliko od 7 ure zvečer do 7 ure jutraj, ker vlak stoji po noči celih 6 ur v Novem mestu in vozi samo en vlak na dan. Taka brezobzirnost železnice uprave napram občinstvu nam je nerazumljiva in zahtevamo odločno, da poklicani faktorji to zadevo uredijo in ne izrabljajo potrpežljivega ljudstva. Razni elementi so to priliko že dobro izrabili in na novomeški postaji se dogajalo dan za dnevom velike tatvine med občinstvom, ki mora v tej zimi v nezakurjenih vagonih prenočevati. Zahtevamo, da se takoj uspostavi direktna zveza med Ljubljano in Karlovcem in da se opusti že ono nepotrebno prestopanje v Bubljarcih, kjer je treba sedaj cel dan čakati, da se dobi zvezo do Karlovca. Upamo, da bodo te vrstice zadostovale, ker sicer bi moralj storiti še druge korake.

— Iz italijanskega vjetništva so se vrnili preko Trbiža in Beljaka ti le častniki: major Josip Vorko, kapetan Fran Pintar, nadporočnik dr. Josip Vidmar, Mileta pl. Vuković, Mirko Steinf, Hubert Hiersche, oficijal Slavko Milečič, poročnik Mirko Venigerholz, Fran Furtinger, Alojzij Hutter, Rafo Finzi, Miroslav Beker in ing. Alojzij Laska, praporščaki: Aleksander Jovanović, Stanko Urbanc Slavko, Jovanović, častniki aspirant Ernest Petsche in poštni uradnik Ivo Žesto. Vsi imenovani so bili v taborišču Visida pri Neapolju. Tam je ostalo še 150 jugoslovanskih častnikov, ki vsi željno pričakujejo rešitve iz italijanskega vjetništva. Poslani so bili iz bolnice Como preko Verone in Trbiža v Beljak. V Beljaku spermajo vračajoče se vjetnike zastopniki raznih držav, tam se nahaja zastopnik češkoslovaške republike, Ukrajine, Madžarske in Avstrije, samo jugoslovanskega zastopnika ni, dasi tamkajšnje oblasti zatrjujejo, da so se že ponovno obrnile na naše merodajne faktorje, naj pošljejo tjakoj svojega zastopnika, ki bi se naj brigal za naše ljudi. Kako mučno vpliva na naše vračajoče se vjetnike, ko vidijo, da se v Beljaku brigajo za druge narodnosti samo za Jugoslovane nihče! Častniki si že znajo pomagati, toda preprost vojak, ki ne ume nemškega jezika, njega pošiljajo semintja in ga navsezadnje pošljejo s kakšnim tujim sanitetnim vlakom okoli sveta v domovino, dasi se nahaja naša demarkacijska črta samo nekaj kilometrov za Beljakom. Pozivamo našo vlado; naj vendar pošlje svojega zastopnika v Beljak, da ne bodo našli vjetniki brez vsake pomoči in podpore ob povratku v domovino.

— Umrlí vojni vjetniki v Italiji. »Slov. Rdeči križ« javlja: V bolnišnici: Ospedaliere prig. di guerra, Velletri, Italia sta umrli: Pečnik Janez, pešec, gorski str. p. št. 1, rojen 1899. Železna Kapla, Koroško dne 13. oktobra 1919 in Škrli Janez, pešec, topn. p. 129, rojen 1898. Mlaka, Kranjsko, dne 22. novembra 1919.

— Akademikl - beguncl. Vse akademike - begunce pozivljamo, da se takoj v lastnem interesu vpišejo v »Udruženje jug. akad. begunca«, odsek Ljubljana — Pražakova ulica 3/1. — Tovariši, ki se prijavijo pisмено, naj obenem pošljejo osebne in imovinske podatke. Vpisnina znaša 3 K, celoletna članarina 2 K. — Odpor.

— Za domačo obrt. Pri deželni vladi se vrše priprave za pomoč domači obrti, ki je vsled pomanjkanja sirovin in odjemalcev prišla v težko stisko. Pri tej akciji bi deželna vlada želela, da bi sodelovali vsi oni, ki imajo strokovno znanje in veselje, da bi pomagali. Kdor bi na tej podlagi rad sodeloval, naj se izvoli prijaviti predsedništvu deželne vlade.

— Radi podražena mesa. Ljubljanski dopisni urad objavlja. Mesarji v Ljubljani so včeraj zvišali cene na 4 krone. Deželna vlada smatra ta povisek za neupravičen in bo, če se takoj ne vzpostavi prejšnje cene, nastopila z najstrožjimi represalijami na podlagi naredbe zoper navijanje cen.

— Meseci. — V 244. številki »Slov. Naroda« z dne 16. t. m. čitam podlistek z naslovom »Meseci«, ki ga je spisal g. Fr. G—r. — G. pisatelj nasvetuje, naj odslej pišejo vsi Slovani v svojih dopisih in pri reševanju aktov edino le latinska imena. To je on tudi utemeljil. — Odobravam ta predlog, a z ozirom na internacionalnost bi jaz nasvetoval, da bi se

meseci pisali z rimskimi ali arabskimi številkami. — In sicer n. pr. 15. decembra 1919 — 15. XII. 1919. ali pa 15. 12. 1919. — Utemeljevali ta predlog ni potrebno in umestno, kajti pri uraduradnih je gledati na hitro in natančno delo in baš pri pisanju datuma nam pride pisati mesece z rimskimi — ali še bolje z arabskimi — številkami zelo v prilog. — To je moje mnenje. Kdor ve kaj boljše, naj se oglasi, kajti več glav — več ve in zna. — A. L.

— Kranjska hranilnica razpisuje 12 mest ustanove za učenke in učenke Državne obrtne šole s prejemki letnih 200 K. Prošnje je vložiti do 15. januarja 1920 pri ravnatelstvu.

— Dimnikarski cenik se je za 500 odstotkov povečal na predvojni cenik. — Deželna zadruga dimnikarjev za Slovenijo v Ljubljani.

— Imenovanja v finančni službi. Imenovani so v računskem oddelku delegacije finančnega ministrstva v Ljubljani za viš. računske svetnike v VII. čin. razredu: Anton Vinšek, Janko Kuhar, Fran Tavzes, Josip Kosem in Josip Juh, ti trije ad personam in Janko Košir, za računske svetnike v VIII. čin. razredu: Josip Majhen, Fran Gorčnik, Josip Sircelj; za računske svetnike ad personam Karl Gruber, Maks Bradaska, Albin Zajec in Ivan Bonač; za računske revidente v IX. čin. razredu: Srečko Magolič, Ivan Šiška, Božidar Tomšič in Fran Papež; za računske oficiale v X. čin. razredu: Ivan Matičič, Josip Zidarič in Ivan Kranjc; za računske asistente v XI. čin. razredu: Ivan Sporn, Konrad Skoflek, Vladimir Krištof, Anton Gnidovec, Anton Šlajpah in Ivan Burger. Naslov in značaj viš. rač. svetnika so dobili: Janko Mladič, Božidar Tomšič in Albin Megušar.

Poziv slovenskim dobrovoljcem (težničarjem). Ustanovilo se je društvo jugoslovanskih dobrovoljcev za Slovenijo, z namenom, da ostanje vsi dobrovoljci v bodoče močna in organizirana skupina, ki bo vedno in povsod stala na braniku idej, v imenu katerih so se zbrali. Društvo boče tudi varovati splošne interese dobrovoljcev, invalidov, njih vdov in sirot in jih podpirati v njih opravičenih željah in težnjah. Društvo bo doseglo svoj namen samo, ako bodo sodelovali vsi dobrovoljci. Treba je, da se prijavijo vsi kot člani te naše organizacije. Odbor društva je na podlagi pravil sklenil, da se sprejmejo za članice oni dobrovoljci: 1. ki so vstopili v Srbijo ali Rusijo v srbsko vojsko; 2. oni, ki so po izstopu iz srbske vojske vstopili v rusko ali katero drugo zavezniško vojsko, ali po razpadu ruske vojske v razne dobrovoljske formacije; 3. ki so se prijavili v Italijo za dobrovoljce, brez razlike, da li jim je italijanska vlada dovolila sodelovanje na fronti ali jih zadrževala v koncentracijskih taborih; 4. ki so se prijavili v Ameriki za dobrovoljce v srbsko ali ameriško vojsko; 5. vsi ostali dobrovoljci, ki so vstopili v katero si bodi zavezniško vojsko še pred prevratom. 6. Vstaji jugoslovanskega polka Nanos, to je oni oficirji in vojakji, ki so aktivno sodelovali pri uporu polka v Ukralini, oziroma se po povratu v domovino prostovoljno prijavili na korosko fronto. 7. Legionarji, ki so v prvih dneh obstoja naše države šli do 18. novembra 1918. l. prostovoljno braniti njene meje.

Druge skupine dobrovoljcev dosedaj odboru niso bile prijavljene, zato tudi ni sklepal o njihovem sprejemu. Na naslov društva, Ljubljana, Kolodvorska Dobrovoljci naj pošljejo svoje prijave ulica št. 3. in naj naznačijo svoj točen naslov, kakor jim društveno tajništvo dopušča predpisane tiskovine v izpolnitvi.

Pri tej priliki se obrača odbor društva na vsakega s prošnjo, da ga obvesti o dobrovoljcih, ki so padli v boj, oziroma umrli in da pošlje kolikor mogoče točne podatke o njih. — Odbor.

— Iz Šoštanja nam pišejo: Dne 3. decembra t. l. je zapustil naše mestice požrtvovalni vadiatelj Sokola, vestni sodelovalec na Šoštanjskih koncertnih prireditvah (kot tankočetni igralec na gosli) in v svoji stroki kot učitelj splošno cenjeni gospod Ivan Šumljak, da nastopi svojo novo učiteljsko mesto na učiteljski vadnici v Mariboru. Mladega in čilnega narodnega delavca, ki je kazal svojo ljubezen do naroda z izobraževalnim delom tudi izven šole — priporočamo mariborskim narodnim krogom najtopleje.

— Vlom v Kamniku. V noči od 15. na 16. decembra t. l. so vlomili v trgovino Ivana Žargija na Glavnem trgu v Kamniku tatje in odnesli pri glavnih vratih mnogo kosov manufakturnega blaga, sukna, baržuna, blačevine, ženske modno blago, šifon, cefirje itd. Škoda je tako ogromna, da se ceni tretjino cele zaloge. Dasi je bila trgovina zelo dobro zavarovana in so te zapore varovale trgovino nad celih 31 let istega gospodarja, kljub temu so moderni zločinci, z največjo urnostjo vlomili, tako da ni nihče zanazil in ni bilo slišati niti najmanjšega ropota. Naivečta krivda, da se kaj takega dogodi na glavnem trgu je pač očiti varstveni organom, ker je po noči mesto brez vsakega čuvala, dasi se dogajajo tatvine tako neprestoma.

— Smrtna kosa. Včeraj — 15. t. m. — so v Zatični na Dolenjskem pokopali smrtno g. Žnidaršiča, nadučitelja v Šmarjeti na Koroskem, ki je tamkaj bivala kot goriska begun-

ka že četrto leto. — Nemila smrt je v tej družini za časa begunstva strašno gospodarila. Žnidaršič je izgubil v teku begunstvenih 4 let taško, hčerko in sedaj še svojo soprogo. Naše sožalje!

Umrli je dne 29. septembra 1919 pešec Plesničar Friderik iz Trnovca pri Gorici. Naznanilo smrti se nahaja pri Posredovalnem uradu za begunce v Ljubljani.

Kultura.

— Odlični srbski skladatelj Pera Stojanović poseti te dni Ljubljano. Želi se seznaniti s slovenskim koncertnim običajem in slovenskim glasbenim. Pera Stojanović se je rodil leta 1877. v Budimpešti. Dvoletni je konservatorij v Budimpešti v violini, potem pa še dunajski konservatorij v kompoziciji. Na Dunaju je bil P. Stojanović sošolce našega Lajovca. Za svoje prvo veliko delo »Violinski koncert v D - molu« je dobil prvo avstrijsko državno nagrado za kompozicije in dve premiji od društva »Beethoven« v Bonnu. Svojo komično opero »Bengalski tiger« je dirigiral Stojanović v peštanski operi s sijajnim uspehom. Na Dunaju je često koncertiral v komornih koncertih, kjer je izvajal klasične skladbe in svoje kompozicije. Od teh omenjamo: Kvintet za klavir in Godalski kvartet v C - molu (delo je izšlo v Döblingerjevi založbi na Dunaju), Sonato v D - duru za klavir in violino (Döblingerjeva izdaja), Trio za klavir, violino in čelo je izšel v Kistnerjevi založbi v Lipskem. Komorni kvartet za klavir, violino, violo in čelo je tudi izšel v Kistnerjevi založbi v Lipskem. Stojanovićev drugi koncert za violino je izvala iz rokopa Jan Kubelika v Pragi z orkestrom. Uspeh je bil silalen. Župan dr. Groš je izročil skladatelju lovorov venec mestnega zastopnika praškega s svečanin nagovorom. Od tega časa živi Stojanović v intimitnem priatelstvu s Kubelikom. Izvršil je veliko simfonično delo za orkester »Lunačka smrt«. Ta se bo iz rokopa v tekoči sezoni prvičkrat izvajala. Izmed krajših komadov Stojanovićevih omenjamo Serenado, ki je izšla v Döblingerjevi založbi na Dunaju. Dve arilji, komično opero Bengalski tiger in Scherzo. Ta dela so izšla pri Döblingerju, skladba Souvenir in Rosmarinovi založbi v Londonu. Slovenska fantazija »Souvenir de Sombor« je izšla v slovenski založbi na Dunaju. V rokopu se nahajajo še skladbe »Pesma bez reči«, »Valse ronde« I. in II., »Čestitka« itd. Dosedanji največji splošni uspeh je dosegel srbski skladatelj s svojo komično opero »Draxana na krovn«. Ta se je na dunajskem Karlovem gledališču pod naslovom »Liechen am Dach« dvostokrat in na budimpeštanski narodni operi šestdesetkrat z velikim uspehom igrala. Izvala se ta opera v mnogih mestih, med njimi v Gradcu, Pragi, Reichenburgu, Achenu, Varšavi, Bukarešti, Hamburgu, Dorimundu, Elberfeldu, Bremenu in sedaj se bo uprizorila tudi na francoskih in angleških odrih. Druge opere Stojanovičeve »Proletna čara« (njen premet je ljubav »Duca de Reichstadt« sina Napoleona) se bo uprizorila na dunajskem Raimundovem gledališču še tekom tekoče sezone. Prav je, da slovensko koncertno občinstvo in vsi slovenski glasbeni krogi posvetijo največjo pozornost Stojanovićevemu koncertu v Ljubljani.

Slovenske jaslice. Uhlirjeva »Umetniška propaganda« nas je na dolgem času kolebanja med umetniškimi in komercialnimi principi vendarle resnično vzradostila. Poklanja nam na osmeru polah, v harvast, kamotisku Gasparijeve slovenske — če privzamemo nekaj tipov iz spremstva kralja Melchiorja, ki pa to pot ni črni — celo jugoslovanske jaslice. Dasi naslonjene na podobno češko publikacijo, padeja nam Gasparijev povsem samoniklo delo, ki kot najbristnejši Gasparijev prinaša vsaj delno realizacijo tega kar naj pomnimo kot »umetnost za ljudstvo«. Pri srčnosti izraza in priprostosti obrazovanja spajati se v sintezo Gasparijeve umetniške verzijevosti v toliki meri, da smatram to publikacijo za njegovo najboljšo delo sploh. Od tod do stila je samo še en korak. Imenitni so ponosni ti trije kralji — jahači, ljubitelji vsi ti pastirčki, kožuharji in kmetice s kosarami pristno Gasparijevega kova, — videl si jih že stotisoč te tipe in jih gledaš zopet rad. Kranjčani pa so lahko ponosni na originalno zamišljeno zgodovinsko rekonstrukcijo starodavnega svojega lenega mesta, kakoršno si je bil izmislil v hudomušno — romantičnem razpoloženju naš živopisec. Morda sta angela malo banalna, Marija in sveti Jožef pa za naše pojme le malce preveč polizana salonska kmeta, toda pred kyaliteto celotnega dela, ki napravlja tudi vso čast Blaskovici tiskarni in litografiji, izetinja teh par malenkostnih hib. Slovenska, pa tudi hrvaška in srbska javnost bo gotovo rada posegla po teh polah, ki naj upravičeno izpodrinjejo šund, kakoršne ga so nam doslej vsiljevala tuja podjetja. — Dokler bo hodilo Uhlirjevo podjetje to pot — njiva še dolgo ni razorana. — (Kje so naše slikarice, domače družabne igre, sestavljene role s slikami naše kmetijske hiše, naših vasi, naših sokolijev in vojakov — junakov) na cesto mu cvetja in blagoslov! Umetniki pa — pesimizem in sentimentalnost ob čia — in krenko za plug za naše najboljške in najsvetejše — našo mladino. V. E.

— »Slovst. list za slovenski jezik in književnost« začne početkom leta 1920. izhajati v Zagrebu. Sledi, naročila itd. naj se pošiljajo na naslov dr. M. Petanjka v Zagrebu (Do-

nogradska gimnazija) ali dr. Fr. Nikolića, Zagreb, Trg I. 17.

Sport.

— Jugoslovanski Olimpijski odbor osnoval se je včeraj v Zagrebu ob navzočnosti Srbov iz Srbije. Hrvatov in Slovencev, med tem ko so Bosanci opravili svoje prisotnost vsled prometnih težkoč. Namen mu je, zbirati sredstva in skrbeti za propagando za Olimpijske igre. Odbor odpošlje vsaka 4 leta najboljša predstavnik sporta v Jugoslaviji na mednarodne tekme, Olimpijado, kot zastopnike naše države. V vseh športnih središčih se osnujejo radi razdelitve dela podobori. Za predsednika je bil izvoljen dr. Bučar iz Zagreba, za podpredsednika major Djukić za Srbijo, dr. Žilek za Slovenijo in dr. Matoc za Hrvatsko. V upravni odbor so bili voljeni za Slovence dr. Berce, inž. Blondec in Gorec. Jug. Olimpijski odbor bo stal pod pokroviteljstvom regenta Aleksandra. Na Olimpijado 1920 v Antwerpnu bo odbor že poslal zastopnike naše države ter so vsa predela v polnem teku.

— Jugoslovanski centralni športni savez je bil istokot v nedeljo ustanovljen ter postane centralna zveza vseh športnih društev v naši državi. Istočasno razširilo vsi ostali športni savezi hrvatski svoj delokrog na vse ozemlje SHS.

Narodno gospodarstvo.

— Vsi uvozniki se boziviljajo, da vložo nemudoma prošnje pri Centralni upravi, ako potrebujejo inozemsko valuto. — Podružnica Centralne uprave v Ljubljani.

— Za Američane, ki se vračajo. Upozoravajo se svi oni, koji se vračajo iz Amerike, da se obračajo u svim stvarima izravno na »društvo sv. Rafaela« v Zagrebu, franjevački samostan, koji će dati najpripravnije svima besplatno sve upute. Napose se upozoravaju oni, koji imaju sa sobom kakove spise ili veće svote američkoga novca za izmjenu, da se izravno pitaju kod društva sv. Rafaela. Dogadja se naime, da se naši ljudi na povratku u domovinu povjeravaju kojekakvim spekulantskim agentima i varalicama, koji ih kako u pogledu izmjene novca tako i oduzimanjem njihovih spisa na sve načine varaju. Kod izmjene novca uputit će društvo naše ljude na solidne prvotrazredne banke, a u drugim stvarima dat će im pravne savjete i gdje je od potrebe, besplatno posredovati.

— Važno za trgovine. Vsa trgovska podjetja, ki so dosedaj dobila vprašalne liste za svoje obrate od uredništva Jugoslovanskega kompasa v Ljubljani, in jih niso še izpolnili, ter odposlala uredništvu Jugoslovanskega kompasa Ljubljana 147. se molio naprošajo v lastnem interesu, da to čimprej store ker se redakcija uredniškega dela zaključi z 22. decembrom t. l. in se naknadne prijave ne bi moge več upoštevati. Ako pa kdo izmed trgovcev pomočnika ni še dobil vprašalnih listov, naj svoj obrat prijavi na gornji naslov z navedbo imena trgovke, lastnika trgovke, leta, kdaj je trgovka ustanovljena ali je protokoliрана in s čim da se predvsem peča, nadalje tudi svojo bančno zvezo, telefon in brzojavni naslov. Uredništvo Jugoslovanskega kompasa.

— Plinovo olje. Odbor ministrstva za prehrano v Ljubljani objavlja: Odbek za nabavo in razdelitev produktov mineralnih olj v Beogradu je odkazal odbeku za prehrano v Ljubljani večjo množino plinovega olja pri rafineriji »Danica« v Bosanskem brodu. Reflektanti za to blago naj vložijo pismene prošnje do 31. decembra t. l. pri odbeku za prehrano v Ljubljani. Hkrati se opozarjajo lastniki bencinskih motorjev in industrijskih podjetij, v katerih se porablja bencina, da bo odbek za prehrano pri prihodnjem transportu mineralnih olj iz Poljske prejel le malenkostno količino bencina, ki se bo morala v prvi vrsti porabiti za obratovanje v premogovnikih. Ako bo preko potrebe premogovnikov še kaj preostalo bencina, se bo ta preostanek sorazmerno odkazal drugim reflektantom. Ker se bodo prošnje za nakazitev bencina itak po možnosti upoštevale, naj se v primeru negativne rešitve opuščajjo nadaljne vloge in intervencije.

— Oddaja trti. Iz državnih trtnih nasadov na Kranjskem se bodo oddajale trte vinogradnikom pod sličnimi pogoji kot druga leta. Cene za male kmečke posestnike so: za 100 klučev 5 K, za 100 korenjakov prve vrste 20 K, druge vrste 10 K, za 100 klenjakov prve vrste 120 K, druge vrste 60 K. Zaloga celjenj je le majhna. Kdor ne prinese zupanstvenega dokazila da je mali posestnik, mora plačati dvojno ceno. Trte so namenjene v prvi kranjskim vinogradnikom za nasaditev lastnih vinogradov. Le potem, če kaj preostaja jih doka lahko tudi drugi naročniki. Blizje pogoje izve vsak iz razglasov pri zupanih vseh vinorodnih občin, oziroma pri spodaj navedeni oblasti. Naročila sprejema najpозneje do 15. svečana 1920 državno vinarsko nadzorstvo v Novem mestu.

Gospodarske vesti.

— Državna posredovalnica za dela, podružnica za Ljubljano in okolico. Delo iščejo: pisarniške moči (252), trgovski sotrudi in sotrudi (179), dimnarji in dimnarice (156), rudarji (138), vajenci razne stroke (115), služkinje, kuharice, gospodinje (113), tovarniške in poljske delavke in delavci (111), slugi, vratarji, mlinarji, peki mesarji krolači, čevljarji, šivlje, natakarji, natakarice, strojni ključavničarji, slikarji, kovači, sedlarji itd. Delo je na razpolago: blancem, deklam, težakom služkinjam, kuharicam gospodinjam, vajencem razne stroke, mizarjem, dimnarjem, dimnaricam ključavničarjem, mlinarjem, tesarjem, pis. močim, steklarjem, žagarjem, čevljarjem, šivljam, kolariem itd. Zavarovanja »Croatia«. Radi zelo razširjenega poslovanja v Sloveniji, odlo-

šila je »Croatia« zavarovalna zadruga v Zagrebu, da za Slovenijo ustanovi v Ljubljani lastno podružnico vsled česar se dosedanje glavno zastopstvo v Ljubljani spremeni v podružnico. Ravnateljem podružnice je imenovan g. Stanko Jesenko, dosedanji glavni zastopnik »Croatie« v Ljubljani. Priporoča se najtopleje vsakemu ter sprejema zavarovanja za požar, vlom, neizgode in življenje pod najmodernejšimi pogoji.

Najnovejša poročila.

Radi protestne stavke uradništva nismo danes dobili telefonskih vezí z Zagrebom in Beogradom in tudi ne vesti Ljubli. dopisnega urada.

MANIFESTACIJSKI SHOD JAVNIH NAMEŠČENCEV V MEST. DOMU.

Danes dop, ob 10. se je vršilo v Mestnem domu manifestacijsko zborovanje javnih nameščencev, katerega se je udeležilo impozantno število uradnikov vseh kategorij. Shod je vodil predsednik društva državnih nastavlencev g. Lilleg. Profesor Reiser je predlagal sledeče resolucije: Na manifestacijskem zborovanju zbrano uradništvo zahteva: 1. Takojšnjo provedbo odredbe o zvišanju prejemkov državnim nastavlencem; 2. da se uvrsti ono poštno uslužbenstvo, ki še ni uvrščeno po službeni pragmatiki v nobeno kategorijo, z dnem 1. januarja v kategorijo in 3. protestira z ogorčenjem proti uvedbi disciplinarne preiskave proti predsedniku saveza javnih nameštika dr. Benkovića v Zagrebu ter zahteva takojšnjo ustavitve disciplinarne preiskave. — Resolucije so bile soglasno sprejete. — Svojo solidarnost z gibanjem državnih nastavlencev je izjavilo društvo zasebnih uradnikov. Zveza jugoslovanskih železničarjev in zveza jugoslovanskih učiteljev.

PROSLAVA ZAKJUČENJA MIRA.

Beograd, 17. decembra. Na ukaz komandanta 3. armadne oblasti so se vršile po vseh garnizijah proslave povodom podpisa miru z Bolgarijo in Avstrijo. Pred slavnostjo je bilo oddanih 7 topovskih strelav. Na to so čete imele parado, popoldne pa so vojake pogostili. Posebno svečano se je izvršila ta proslava v Skoplju.

ZAPLENJENI KRONSKI BANKOVCI.

Beograd, 17. decembra. »Službene Novine« objavljajo, da je načelnik policije v Splitu tekom meseca novembra zaplenil 340.000 K, kateri bankovci so bili opremljeni s ponarejenimi žigi. Večino teh bankovcev so skušali utihotapiti iz Italije.

JUGOSLAVENSKI SOKOLI NA PPRAŠKEM ZLETU.

Beograd, 17. decembra. Jugoslovanski Sokoli bodo na sedmem češkem vesokolskem zletu na Vidov dan leta 1920 v Pragi izvajali posebno točko, proste vaje, ki jih je sestavil Fran Hoffman, nadzornik telovadbe v ministrstvu narodne prosvete v Beogradu. Te proste vaje bodo simbolično predstavljale veliko borbo našega naroda za osvobodjenje in jedinstvenje.

BIVŠE AVSTRIJSKO VOJNO BRODOVJE.

LDU, Split, 17. decembra. (DDU.) Povodom zadnjih vesti iz Pariza glede razdelitve vojnega brodograja osrednjih držav piše današnji »Jadran« v na več mestih zoplenjenem članku: »Tako nagrado dobivajo junaki revolucionarnega odbora naše vojne mornarice, tako se vpoštevajo interesi domovine onih, ki so s svojim zadržanjem onemogočili vsako večjo akcijo bivše avstrijske mornarice. Z ozirom na zasluge revolucionarnega odbora smo smeli pač pričakovati, da se bo Jugoslaviji odstopilo primeno število ladij bivše avstro - ograde monarhije, toda kakor se čuje, se hoče prepustiti Jugoslaviji samo neznatno število malih torpedovk.

IZ FRANCOSKE ZBORNICE.

LDU Versailles, 17. decembra. (Dun. kor. ur.) Pri današnji seji bo francoska poslanska zbornica izvolila svojega novega predsednika. Zagotavlja se, da bo zopet izvoljen Pavel Deschanel. Finančni minister Klotz namestila v petek predložiti zbornici važne finančne zakonske predloge. Mogoče je tudi, da bo že naslednje dni predložil zbornici zakonsko predlogo o novem posojilu.

Društvene vesti in prireditve.

Društvo zasebnega uradništva vabi člane in članice ki se zanimajo za družabno prireditve, da se udeležijo v petek, dne 19. decembra sestanka v restavracijskih prostorih Narodnega doma ob 7. zvečer.

— Jugoslov. študentski montanistične visoke šole v Příbramu (Čehoslovaška rep.) so ustanovili »Društvo jugosl. montan. akad. Slova«. Izvoljeni odbor se je konstituiral tako. Predsednik: Silvín Burger, cand. mont.; podpredsednik: Radoje Vukčević, stud. mont.; tajnik: Viktor Petič, cand. mont.; blagajnik: Ivan Grebenšek, stud. mont.; gospodar in knjižničar: Zdenko Šiller, stud. mont.; odborov namestnik: Nande Šinkovec, cand. mont. Vsem cenjenim darovalcem in nabiralcem, ki so med letošnjimi počitnicami, s svojo požrtvovalnostjo in znatnimi prispevki, potom nabirali pol društva predloženo kluha z enakim imenom, obilno pripomogli k ustanovitvi in razcvitu društva, se tem potopu ponovno najtopleje za-

hvaljujemo. Obenem se tem potom cenjenim jugoslovanski javnosti najvjudneje priporočamo, da tudi v bodoče podpira našo inlodo društvo in tako pripomore k izpolnitvi strokovne in vsestranske izobrazbe, našemu naraščaju jugoslov. rudarskih inženjerjev med bratskim češkim narodom. Društvo šteje tačas 28 rednih članov.

Raznoterosti.

• Nosreča. Vsled neprevidnega ravnanja z granatnim vžgalnikom se je v Berlinu zgodila v municionskem skladišču Mariensee velika eksplozija pri kateri je bilo 40 oseb ubitih in nad 100 oseb ranjenih.

• Praški semenj 1920. Češki listi so poročali, da vzame mestna uprava v Pragi v svojo lastno režijo prireditve velikega praškega semnja, ki se bo vršil v septembru 1920.

Aprovizacija.

• Moka. Vsi oni člani »Splošne gospodarske zadruge«, ki do danes še niso dobili moke in so vstopili k zadrugi po 1. decembru, dobe moko od petka, dne 19. decembra naprej po sledečem sporedu: V petek, dne 19. decembra od črke A—F; v soboto, dne 20. decembra od črke G—L; v ponedeljek, 22. decembra od črke M—R; v torek, dne 23. decembra od črke S—Z. Splošna gospodarska zadruga za Slovenijo v Ljubljani ustavi začasno vpisovanje novih članov s petkom dne 19. decembra. Zopetno vpisovanje novih članov se bo pravočasno razglasilo. — Načelstvo.

• Gospodarska zadruga »Samopomoč« v Novem mestu ima dne 21. decembra ob 14. v porotni dvorani okrognega sodišča svoj ustanovni občni zbor.

— »Samopomoč« za Božič. Posrečilo se je dobiti še par vagonov krompirja, ki se razdeli najprej med one člane, ki ga še niso dobili. Tudi krompir se bo oddajal le na izkazno knjižico. Masti, fižola, soli, vžgalice in jaje ter iznova moka sme vsak član vzeti tudi manje, kakor je zanj določeno; ostanek se mu rezervira za prihodnji mesec. Nihče ni torej silen, da vzame vsako živilo in v vsej nani pripadajoči količini, nego sme sam izbrati ter vzeti le toliko, kolikor muje potrebuje. Zato ne bo v nikemur prikrajšan. Pač pa se morajo člani držati zaporednih števil pri razvrstitvi, ki bo pri vsaki novi delitvi v bodoče drugačna.

• Vse kar je prav! Pred kratkim sta se ustanovili za Slovenijo dve gospodarski zadrugi »Samopomoč« za državne nastavlence in »Splošna gospodarska zadruga« za nastavlence, delavce zasebnih podjetij in take zasebnike, ki s svojimi pitnimi dohodki ne morejo preskrbeti vsakdanjih življenjskih potrebščin po tržni ceni. Obe zadrugi imata torej značaj ubožne akcije, in kar bosta ti zadrugi več ali manj zalaganji in podpirani od države iz zaklada, določenega v ta namen, se ne more odobravati, da hočejo nekateri ljudje ta podjetja izrabljati v samopalne namene. So družine, ki so vključene kar pri obeh združbah, druge spet, da bi dobile večjo množino živil, navajajo družinske člane kar treh rodov skupaj. Nič manj nepepo je tudi, da silijo v »Splošno gospodarsko zadrugo« osebe, ki so izbornu situirane in katere v družabnem življenju uradnika in delavca ne poznajo. Vsled tega je načelstvo »Splošne gospodarske zadruge« sklenilo: 1. da se bodo izločili vsi oni zadržniki, o katerih se dožene, da so vključeni ali sami ali po katerem rodovinskem člani pri »Samopomoči«. 2. Da more vsak nastavljenec zasebnega podjetja: uradnik kakor delavec biti obenem vključen tudi v svoji stanovski organizaciji. Ker je načelstvo »Splošne gospodarske zadruge« na tem, da se izogne zadruga vsakemu izrabljanju in načelstvo vsakim očitkom, se prošijo člani zadruge, da se sami med sabo nadzirajo in načelstvo o vsaki nepravilnosti obvesti. Novi člani se sprejemajo v navadnih uradnih urah od 8. do 12. dopoldne in od 2. do 5. popoldne v prodajni Gospodarska cesta št. 2 poleg kavarnave Evropa.

Poizvedbe.

Iščejo se: Alojzija Cejan, stara 40 let, rojena v Gabrijah pri Gorici; Leopold Peršič iz Gorice; Alojzij Kovarčič iz Svetega pri Komu, ki je bil v vojnem času uslužben na ladi »Leopard«; Andrej Laščak iz Nabrežine, ki je odšel dne 16. septembra 1916 v begunsko taborišče Vagna in Franc Masten iz Novela št. 1 pri Kostanjevici na Krasi. Njih sedanje bivališče naj se naznačijo »Posredovalnemu uradu za begunce v Ljubljani«. — Dne 28. januarja 1918 je padel na Col del Rosso pešec Jožef Czapaz bivšega 97. pešpolka. Kdor ve, kje je bil rojen kam pristojen, kje je imel zadnje bivališče in kje se nahajajo njegovi sorodniki, naj javi »Posredovalnemu uradu za begunce v Ljubljani«.

Alojzija Grohar iz Bač pri Podbrdu naj se zgleda pri »Posredovalnem uradu za begunce v Ljubljani«, kjer dobi svojo poselsko knjižico.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar. Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Ste prehlajeni? Imate bolečine v prsih? V grlu? Ali kašljate? Imate nadoh? — Dobri prijatelji v takih hudih dneh Vam je Fellerjev pravi Elza fluid! 6 dvojnati ali 2 veliki specialni steklenici 24 K. — Zagorski sok zoper kašelj in prsne bolečine 1 steklenica 5 K.

Slaba hrana Vam je pokvarila želodec? Fellerjeve prave Elza - kroglice ga spravijo v red! 6 škatlic 12 K. — Omot in poštnina posebej a najceneje! Eugen V. Feller, Stubica donja, Elzarg. št. 238, Hrvatska.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani.

obrestuje hranilne vloge po čistih

Rezervni zaklad nad K 1.100.000.

3 %

brez odbitka rentnega davka

Ustanovljena l. 1818.

Knjigovodkinjo s prakso in lepo pisavo išče trdka H. KENDA, Ljubljana. 10514

Proda se en ženski in en moški plašč, se tako sprijemlje s prico Zemljicu v Ljutomeru. 10571

Zimski plašč za 12 let staro deklico se prodaja. Kje, pove uprava „Slov. Naroda“. 10567

Sodar za kleparstvo in izdelovanje sodov se tako sprijemlje s prico Zemljicu v Ljutomeru. 10579

Strojnik Dunajčan, z večletno prakso, išče mesto za takoj. Dopisi na Oton Sieber, Zagreb Hatzova ul. 22.

Ženske izpadle lase kupuje v vsaki množini po dobri ceni od desetih dopoldan do dveh popoldan Eisenbichler, Florijanska ulica 13/11. 10569

Potrebujem 2 moška za izdelovanje sobna za šerovanje in prikrivanje (Zurichterei). Plata po sposobnosti, mesto stalno. Obratiti se na izdelovalcu usnja Trivun Pein, Novi Sad na Dunaju. 10509

Slovenska konverzacija se išče v sredini mesta. Vsak dan od pol 2. do pol 3. pop. Ponudbe pod „Inteligencija 10570“ na upr. „Slov. Naroda“. 10570

Kontoristinja dobra pisarniška moč, s lepo pisavo, zmožna strojepisja, slovenske in nemške se sprejme. Nastop takoj. Oglasiti se je pri delniški tiskarni „Stampa“, Ljubljana, Miklošičeva cesta 16. 10568

Knjigovodja ali knjigovodkinja. Spreten, vreden, samostojen delavec se išče za večletno delo v vinu v večjem trgu Slovenije. Ponudbe na upr. „Slov. Naroda“ pod „E. L. 50“. 10580

Proda se pohištvo za dve kompletni sobi iz trdega lesa. Ogleda se lahko vsak dan od 9.—12. in od 2.—4. ure na dvorišču Dunajske ceste 17, poleg sedelarske delavnice. 10519

Prodajalica poštna, pridna, z večletnimi spričevanji, se sprejme v trgovino z mešanim blagom pri trgovcu Florjancu Gajšek v Luki pri Zussu. Hrana in stanovanje v hiši, plača po dogovoru. Prednost imajo starejše. 10481

Ženska ponudba. Želim se seznaniti tudi vdovo, staro 30—40 let. Stojim v državni službi, sedaj v Ljubljani, star 45 let. Resne ponudbe, precej obširne se prosijo predložiti do 24. t. m. pod „Dobro došla št. 555/10508“ na upravo „Slovenskega Naroda“. 10508

Kontoristinja prvovrstna moč, ki je zmožna opravljati pisarniški posel popolnoma samostojno, stenografinja, slovenskega in nemškega jezika popolnoma in hrvaškega vsaj deloma vešč, išče večletno delo na tukajšnjem trgu. Istotam se sprejme tudi ženska pisarniška moč s prakso. — Vstop takoj. — Ponudbe je predložiti najkasneje do 28. t. m. 1919 pod „št. 250/10461“ upravi „Slov. Nar.“ 10461

Proda se popolnoma nova železna pot moderne konstrukcije 190 in višje soka s cevmi. Naslov pove upr. Slovenskega Naroda. 10582

Kupim ski, Goerzov daljnogled, foto aparat, vse le v naj boljšem stanju. Ponudbe na upravnishvo „Slov. Nar.“ pod „Dijak“/10599

Krepol dečko 17 let star iz poštene družine kateri ima ves sel rad učiti, nastopi lahko takoj, ponudbe na Leopold Zore Kranjska Gora. 10501

1000 sežnjev bukovih drv. Prodajam samo za izsekane gozd s približno 1000 klatrami trid bukovih drv. Vprašanja prosim na pošto ležeče „Dobro kurivo“ v Celju. 10476

Parni stroj, odraslega dečka, velik, naj finejši in solidne konstrukcije, predvni izdelek odlične firme, popolnoma kot nov in idoč, se za ugodno ceno prodaja. Naslov pove upravnishvo Slov. Naroda. 10517

Kupujem malo električno razsvetlo sa stoječu iz dinamostroja za 20—30 žarila i sve k tomu pripadajuče potreščine za montiranje. Ponudbe sa najnižjim cijenom slati na adresu Dragutin Mirak, Hercegovac, Hrvatska. 10578

Oskrbnik, absol. poljed. šole Grottenhof, hof v neodp. službi, želi rad premajnega delokroga svoje mesto meniti. Ima večletno prakso na velep. in je verizan v vseh panogah kmetijstva, kakor tudi v kmetijskem knjigovodstvu ter ravnanju z vsemi kmetijskimi stroji. Govori in piše: slovensko, hrvaško, nemško ter nekoliko ital. Reflektiral bi samo na stalno mesto. Prav dobra izpričevala na razpolago. Ponudbe pod „Ekonom 10512“ na upr. Slovenskega Naroda. 10512

Zahvala.

Za obilne dokaze iskrenega sočutja povodom bolezni in smrti moje nepozabne soproge, gospe

Ivane Ponikvar

za darovano prekrasno cvetje, kakor tudi za častice, mnogobrojno spremstvo na njeni zadnji poti, izrekam tem potom vsem mojo najpriskrnejšo zahvalo.

V Ljubljani, dne 17. dec. 1919

Anton Ponikvar,
mesar.

Globoko žalosti potrji naznanjamo vsem sorodnikom prijateljem in znancem prežuto vest, da je naša ljubljena predobra soproga, mati itd., gospa

Marija Žnidarčič roj. Jamšek
načuditeljeva soproga — begunka

dne 13. t. m. ob 10. uri, previdena s sv. zakramenti, po dolgotrajni in mučni bolezni mirno v Gospodu zaspala. Pogreb se je vršil 15. t. m. v Zatičini.

Zahvaljujemo se najpriskrnejše vsem, ki so nam v tej težki uri stali ob strani s tolažbo in sočutjem.

Zatičina, Gorica, Trst, 17. decembra 1919.

Rodbini Žnidarčič-Jamšek.

Gradjevno drvo piljeno i tesano, daske i letve kupuje uz povoljne cijene Novak i Pogacit, Zagreb, Wilsonov trg 3. 10572

Črna, za gospoda, se ceno prodaja. Naslov: J. Petauer, krojač, Rimska c. 31. 10495

Mesečno sobo meblvano s prostim vhodom išče za takoj J. SOKLIC, uradnik Jadranske banke, centralni oddelek, Ljubljana. 10513

Risar za pohištvo išče službe. Pismo ne ponudbe pod „Risar/10576“ na upravnishvo „Slovenskega Naroda“. 10576

Proda se črna elegantna suknja in par moških čevljev št. 44. — Kje, pove upr. „Slov. Naroda“. 10574

Repu i korenje, sijeno i slamu traži za kupiti kora god stanica Slovenije, E. Novak, Zagreb, Maksimir 64. telefon 20—60. 10573

Decimalna tehtnica z utežmi se kupi Srebotnjak, Ljubljana Kolodvorska ulica 31. 10453

Železniški uradnik išče opremljeno sobo z električno lučjo, Ponudbe na upravnishvo lista pod „F. H. 10443“. 10443

Koncipijent s substitucijsko pravico išče tega lista pod koncipijent /10500. Na stop 1. svečana t. l.

Izrjenega solicitatorja sprejme proti dobri plači in za takojšnji nastop dr. Ferdo Müller, odvjetnik Maribor. 10577

Stare kovine, baker, medenina, kositer, kupuje po najvišjih cenah Breznik & Fritsch, trgovina z železino Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1. 10510

Karbid na debelo in drobno ter karbidne svetilke priporoča trdka Breznik & Fritsch, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1. 10511

Proda se nova hiša, enonadstropna, pet minut od električne postaje, z velikim dvoriščem in podzemeljsko kletjo. Cena in naslov pri Ivan Rahne Selo 33. 10473

Samopomoč
Vabilo

občnemu zboru

Samopomoči, gospodarske zadruge javnih nameščencev in vpokojencev v Novem mestu, ki bo v nedeljo, dne 21. decembra 1919, ob 14. uri v porotni dvorani okrožnega sodišča v Novem mestu.

SPORED:

- 1.) Odobritev pravil.
- 2.) Sprejem članov.
- 3.) Volitev načelstva, nadzorstva in zaupnikov.
- 4.) Slučajnosti.

Novomesto, dne 15. decembra 1919.

predsednik pripr. odbora:

Germ s. r.

Priporoča se

izdelovalnica in preoblikovalnica klobukov in slammikov za dame in gospode

P. BARBORIČ

Ljubljana, Mestni trg 7.

Kupi se vsaka množina okroglega, tesanega in rezanega lesa (žaganic) po ugodnih cenah. V ponudbah naj se množina ter vrsta lesa označi. **Malenšek M. lesotricec, Maribor.**

Naznanjam

slavnemu občinstvu, da sem prišel v Domžalah št. 106. sedlarsko in tapetniško obrt kakor tudi vsa v to stroko spadajoča dela se najceneje in točno dovršujejo. 10581

Bencinmotor

se kupi.

Ponudbe na anončni zavod DRAGO BESELJAK, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5. 10515

Prva jugoslovanska

tovarna čistilnega praha

nudi pomade bele — rdeče, prah v zavitkih, kakor tudi beli izvleček „SIDOLIN“ — tekočina v malih steklenicah — naboljše čistilo za vse kovine.

A. Radesich nasl., kamnik. Prah se razpošilja tudi v celih vagonih

Prostovoljna javna dražba.

Županstvo občine Šenčur pri Kranju bo prodajalo dne 30. t. m. ob 10. uri dopoldne na prostovoljni javni dražbi staro šolsko poslopje v Olševku. Stavba je v popolnoma dobrem stanju. Obsega veliko šolsko sobo in dve manjši sobi s pritlikami. 10583

Pri zdravilišču Rogaška Slatina

se odda za zdraviliško dobo l. 1920, 1921, 1922 in 1923, to je za 4 leta:

- 1.) **Modno trgovino** za dame in gospode za letno najemnino K 1200;
- 2.) **restavracijo v sanatoriju** za letno najemnino K 4000 in K 7000 za uporabo inventarja. Opomni se, da se mora v tej restavraciji kuhati le po zdraviliških navodilih.

Navedene najemnine zneske je smatrati za najmanjše ponudke, vendar poverjenišvo za javna dela pri oddaji ni vezano na najvišje ponudke.

Glede morebitnega prevzema inventarja pri modni trgovini, v kolikor je last doseadanega najemnika, se mora novi najemnik sam pogoditi s svojim prednikom.

Ponudbam, katere je vložiti najkasneje 31. decembra 1919 naravnost pri ravnateljstvu „Državnega zdravilišča Rogaška Slatina“, je poleg ponudbe najemnine zneska priložiti sledeče dokaze:

1. o strokovni usposobljenosti,
2. o narodnosti,
3. o zadostni višini obratne glavnice.

Natančna dojasnila daje ravnateljstvo „Državnega zdravilišča Rogaška Slatina“. 10433

Solske potreščine = priporoča = **NARODNA KNJIGARNA.**

„Srna“ znamka jamči nedosežno kakovost mila. **IGNAC FOCK, tovarna mila in sode KRANJ.**

Odvjetnik
dr. Lenart Boëzio
si usoja naznaniti, da je otvoril svojo pisarno
v Gornji Radgoni,
Spodnji Gris št. 12.

Potočnik
:-: salon za dame in gospode :-:
Šelenburgova ulica št. 6, 1. nadstropje
izdeluje najmodernejše po prvih modelih izbrane obleke za gospode, kostime, damske plašče po prvih modnih francoskih, ameriških modelih. Posebna delavnica za obranjanje, moderniranje, kostimov ženskih plašev, moških oblek, površnikov, predelovanje iz salonskih sukenj v najelegantnejše jakete. — Na zahtevo v osmih dneh. Pri večkratnih naročilih zraten popust. — Naročnikom se čistijo in likajo obleke gratis. — Naročila z dežele se delajo z obratno pošto.

Štedite s podplati!

Usnjati nabitki z žeblički, za moške in ženske čevlje, garnitura po K 2—, za otroške po K 1:50, se zopet dobivajo v ljubljanski zalogi tovarne „PEKO“ čevljev.

Preprodajalec popusti! **Preprodajalec popusti!**

Peter Kozina & Co. Ljubljana, Breg št. 20.

Pozor!! **Gostilničarji, kavararji, vinogradniki** **Pozor!!**

Trgovina z vinom

Oset & Cajnko, Slovenjgradec.

Naznanjava, da imava veliko zalogo najboljšega sortiranega vina kakor: muškateljce, riling, šipon, burgundec, portugalsko, šilhar, pristnega ljutomerčana, pekrčana, haložana, bizelčana ter črna dalmatinska in banatska stara in nova vina. 10449

Kupujemo iz vseh vinorodnih krajev vsa najboljša vina po najboljših cenah.

Se priporoča
Andrej Oset in Franjo Cajnko.

Pozor! Trgovci, Pozor!

ki želijo v najkrajšem času dobiti različne kandite ali fondant bombone, naj pošljejo sladkor tvornici Čokolade, bonbonov in in slaščic Josip Rajster v Šoštanj. V predelavo se sprejme od najmanjše do največje množine sladkorja. Za predelavo se računa skrajno ugodna cena. Izdelki so prvovrstni s prav finim aromom in okusom po žetji kakor: maline, limone, sadje, jačalice, drops, medeni, mandeljni itd.
Kupi se vsaka množina orehov. Istotam se sprejme tudi knjigovodja, prva moč. Prošnje naj se opremito s spričevanji. Plača po dogovoru.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Dejniška glavnica 20.000.000.— kron.

Stritarjeva ulica številka 2.

Rezervni fond 2.000.000.— kron.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

Sprejema

vloge na knjižice in tekoči račun
proti ugodnemu obrestovanju

Kupuje in prodaje vse vrste vednostnih papirjev, valut in dovoljuje

vsakovrstne KREDITE